HS ULKOMAAT

Ulkomaantoimitus
Esimies: Sami Sillanpää
hs.ulkomaat@hs.fi +358 9 122 4004

Toimitussihteeri: Leo Pugin • Editointi: Ville Eloranta • Ulkoasu: Heli Koskela

Syyriasta tuli koko maailman

Yhdysvallat aloitti ilmaiskut Isisiä vastaan Syyrian puolella. HS käy läpi Syyrian sodan laajenemisen vaiheet syyrialaisen elokuvantekijän Orwa Nyrabian kanssa.

Jukka Huusko HS

KUN Yhdysvallat aloitti arabiliittolaistensa kanssa ilmaiskut jihadistijärjestö Isisiä vastaan Syyriassa tiistaina, sota muuttui kertaheitolla suuren luokan kansainväliseksi konfliktiksi.

HS keskusteli Syyrian tilanteesta syyrialaisen oppositioaktivistin ja elokuvantekijän **Orwa Nyrabian** kanssa.

Suomessa vieraillut Nyrabia on tuottanut dokumenttielokuvan *The Return to Homs*, joka kuvaa Syyrian sotaa ainutlaatuisella tavalla. Kolmen vuoden aikana kuvattu elokuva kertoo jalkapalloilija **Abdul Basset al-Sarutin** tarinan. Basset kapinoi aluksi rauhanomaisesti Syyrian presidentin **Bashar al-Assadin** hallintoa vastaan. Hallinnon vastatessa väkivallalla Basset ystävineen päätti tarttua aseisiin.

Elokuva esitettiin tällä viikolla Rakkautta & Anarkiaa -festivaaleilla Helsingissä.

Kansannousu, kevät 2011

Syyrian kansannousu alkaa rauhanomaisilla mielenosoituksilla al-Assadin hallintoa vastaan Deraassa maaliskuussa 2011. Hallinto vastaa luodein, minkä jälkeen mielenosoitukset leviävät eri puolelle maata.

Aiemmin samana talvena Tunisian ja Egyptin itsevaltaiset johtajat on kaadettu mielenosoituksin. Libya on suistumassa sisällissotaan.

Syyriassa elätellään toiveita, että sotilasvallankaappauksella valtaan noussut al-Assadin dynastia kaatuisi rauhanomaisesti.

"Kun aloitimme dokumentin kuvaukset, luulimme tekevämme elokuvaa rauhanomaisesta vallankumouksesta", sanoo elokuvatuottaja Nyrabia.

"Teimme työtä vauhdilla, jotta elokuva olisi valmis heti kun vallankumous on ohi muutamassa kuukaudessa. Emme uskoneet, että se kehittyisi sodaksi."

Sisällissota, talvi 2012

Levottomuudet kiihtyvät sisällissodaksi viimeistään vuodenvaihteessa 2011–2012, kun al-Assadin armeija piirittää ja pommittaa "kapinapääkaupungiksi" kutsuttua Homsia.

Baba Amrin työläiskaupunginosa pommitetaan maan tasalle. Helmikuussa 2012 Homsin kapinalliset saarretaan Khaldijan kaupunginosaan. Saarto jatkuu toukokuuhun 2014.

YK:n turvallisuusneuvostossa yritetään saada läpi vaatimusta, että al-Assadin pitää luopua vallasta. Venäjä ja Kiina kaatavat päätöslauselmat veto-oikeudella. Arabiliiton ja YK:n rauhansuunnitelmat valuvat hiekkaan.

Edes iskut kemiallisilla aseilla Syyrian kapinallisia vastaan eivät saa kansainvälistä yhteisöä puuttumaan tilanteeseen.

"Tulen vihaisemmaksi joka päivä", sanoo nykyään Berliinissä maanpaossa elävä Nyrabia. "On ollut niin tuskallista nähdä, mitä Syyriassa tapahtuu ja miten tekopyhä maailma on."

"Syyrialaisen elämän arvo on maailman pörssimarkkinoilla hyvin alhainen. Kymmenentuhatta syyrialaista vastaa yhden amerikkalaisen henkeä. Maailma on hyväksynyt tämän, ja kaikki vielä tahtovat opettaa meitä. Jokainen diplomaatti Euroopassa tuntuu tietävän, mitä syyrialaisten pitäisi tehdä. Silti kukaan ei tee mitään."

Kuka?

Orwa Nyrabia

- Vuonna 1977 syntynyt syyrialainen oppositioaktivisti, elokuvantekijä, näyttelijä ja kirjoittaja.
- Tuotti palkitun dokumenttielokuvan The Return to Homs (2013), joka kertoo sisällissodan tarinan.
- Pidätettiin Damaskoksessa elokuussa 2012. Kansainväliset elokuvantekijät aloittivat Syyrian hallituksen painostuksen. Vapautui kolmessa viikossa ja pakeni Egyptiin ja sieltä Saksaan.
- Isä Mouaffaq Nyrabia on tunnettu toisinajattelija ja Syyrian poliittisen opposition edustaja EU:ssa.

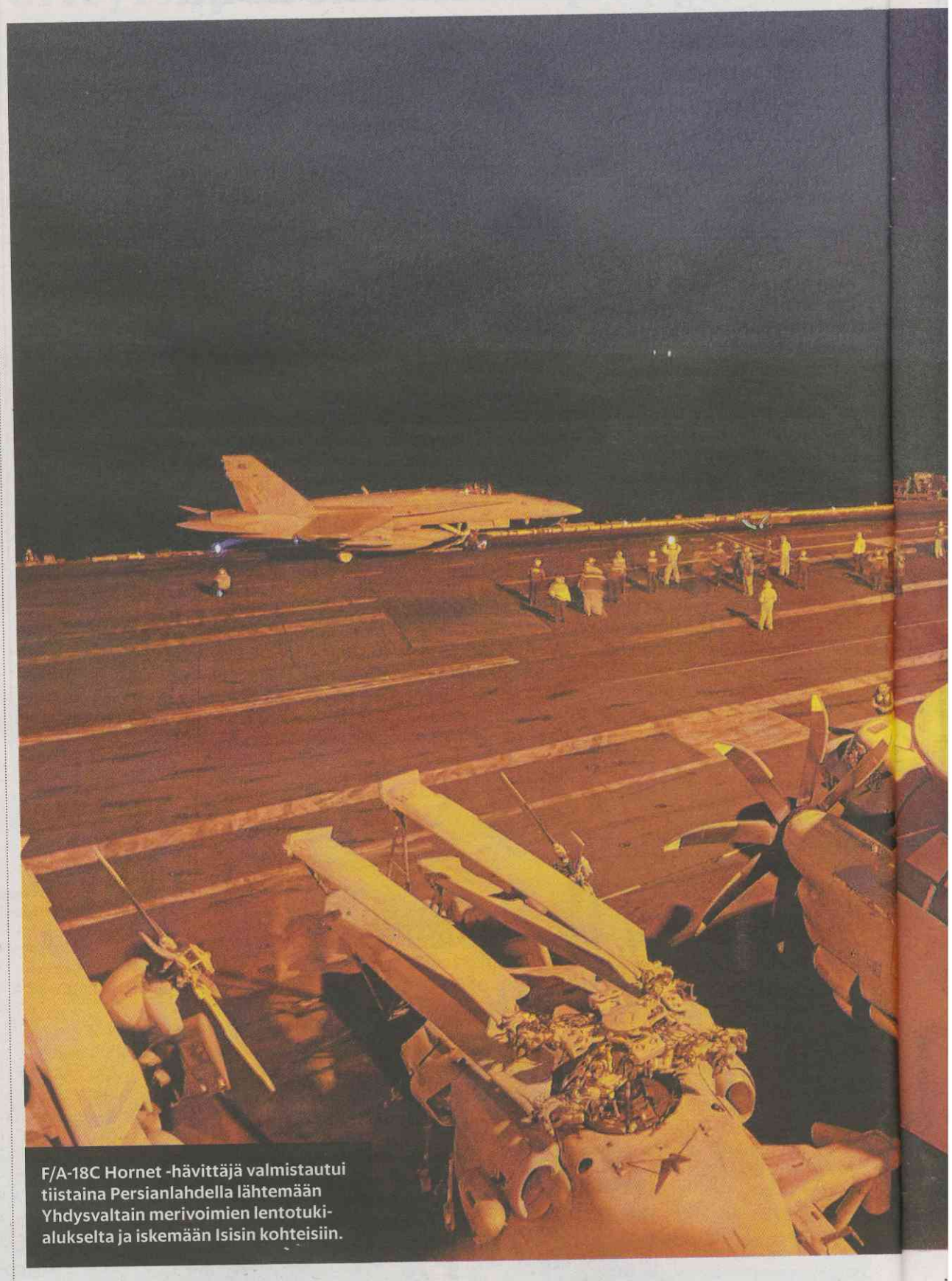

F/A-18C Hornet -hävittäjä valmistautui tiistaina Persianlahdella lähtemään Yhdysvaltain merivoimien lentotukialukselta ja iskemään Isisin kohteisiin.

Jihadistit saapuvat, talvi 2013

Taistelujen kiihtyessä Syyria vetää puoleensa jihadisteja eri puolilta muslimimaailmaa. Al-Qaida perustaa Syyriaan alajaoston, Nusran rintaman.

Euroopastakin virtaa Syyriaan tuhansia vihaisia sunnimuslimeja, joiden mielestä Syyria on jätetty oman onnensa nojaan.

Käännekohta on alkuvuosi 2013. Irakin rajan yli saapuu jihadistijärjestö, joka tunnetaan myöhemmin nimellä Isis.

Nyrabian mukaan Isis on nähtävä osana jatkumoa, jossa arabimaiden armeijat ovat 1970–1980-luvulta alkaen raa'astilyöneet poliittisen islamin liikkeet, vaikka ne olisivat olleet alun perin rauhanomaisia.

Karttakeskus ML HS

"Palestiinassa, Egyptissä ja Syyriassa armeijat ovat liiskanneet poliittisen islamin. Jotkut turhautuneista muslimeista menivät Afganistaniin, sieltä Tšetšeniaan, Irakiin, Balkanille, Algeriaan ja nyt Syyriaan. Vaikka heidät kaikki tapettaisiin, Isis syntyisi huomenna uudestaan, sillä ongelmaa ei ole ratkaistu. Jos Syyriaan ei luoda todellista demokratiaa, Isis palaa."

Kansainvälinen sota, syksy 2014

Kesällä 2014 länsimaat havahtuvat, kun Isis perustaa Syyriaan ja Irakiin "islamilaisen kalifaatin". Isis suoltaa internetiin julmuuksilla mässäilevää propagandaa ja mestaa sieppaamiaan länsimaiden kansalaisia.

Isis uhoaa laajentuvansa, mikä huolestuttaa Syyrian naapureita. Koska Isisin riveissä taistelee myös lännestä tulleita jihadiste-

SM 0

Kirjeen-vaihtajat
• Berliini **Tiina Rajamäki** • Bryssel **Virve Kähkönen** • Lontoo **Annamari Sipilä**
• Moskova **Pekka Hakala** • Peking **Mikko Paakkanen** • Rio de Janeiro **Maria Manner**
• Tukholma **Elina Kervinen** • Washington **Laura Saarikoski**

an sota

YHDYSVALTAIN MERIVOIMAT

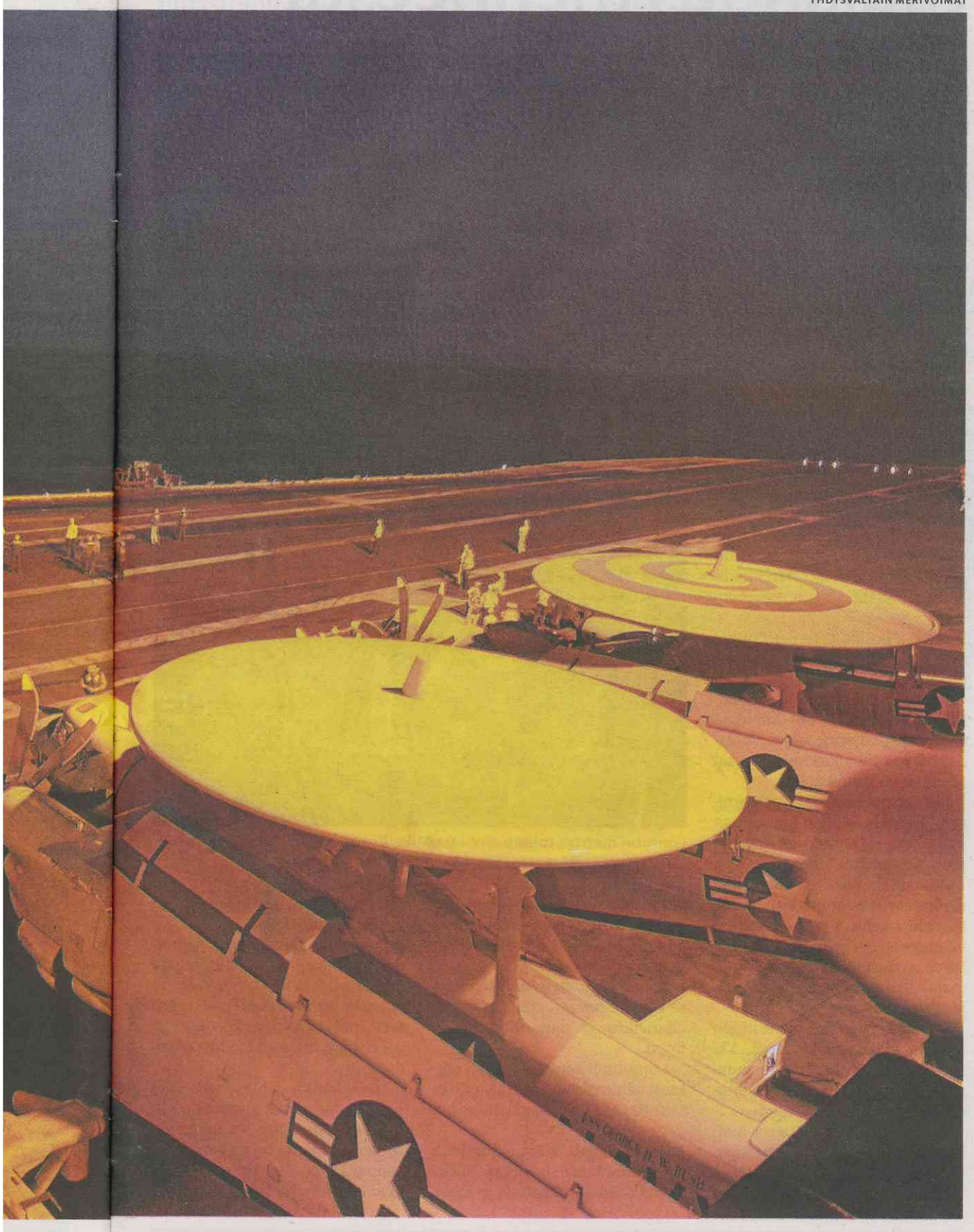

ja, länsimaat katsovat sen uhaksi. Yhdysvallat käynnistää liittolaisineen sotilasoperaation. Venäjä tuomitsee ilmaiskut kansainvälisen oikeuden vastaisina.

"On välttämätöntä Syyrialle ja koko maailmalle, että Isisiä heikennetään, mutta Isisiä on mahdotonta hävittää lopullisesti", Nyrabia varoittaa.

"Ei riitä, että Super-Obama lentää Syyriaan ja tappaa pahikset. Jos Syyriaan ei samalla rakenneta todellista demokratiaa, Isis syntyy uudelleen."

Nyrabia arvostelee myös Venäjän **Vladimir Putinia**, joka al-Assadin tukijana "kantaa suuren vastuun" Syyrian kolmivuotisesta helvetistä.

"Koko tämä kylmä sota Putinin ja lännen välillä – sitä soditaan Syyriassa ja Ukrainassa."

Tausta

Syyrian sodan päätekijät

SYYRIAN HALLITUS
Syyrian presidentti **Bashar al-Assad** on onnistunut pitämään kiinni vallasta koko kolme vuotta jatkuneen sisällissodan ajan, ja hänen joukkonsa ovat saaneet niskalenkin maltillisista kapinallisryhmistä. Suurin uhka on nyt Isis, jota vastaan al-Assad on valmis taistelemaan myös yhteistyössä ulkomaiden kanssa.

SYYRIAN OPPOSITIO
Maltillinen oppositio on jäänyt Syyrian sisällissodassa hallituksen ja eri islamistiryhmien jalkoihin, mutta Yhdysvallat tahtoo kouluttaa ja aseistaa kapinallisjoukot taistelemaan Isisiä vastaan. Oppositio haluaa uuden hallituksen ilman al-Assadia, joka ei kuitenkaan ole halukas luopumaan vallasta.

ISIS
Ääri-islamilainen Isis-järjestö pyrkii todennäköisesti pitämään hallussaan Irakissa ja Syyriassa valtaamansa alueet, joille se on julistanut islamilaisen kalifaatin. Samalla Isis havittelee koko kansainvälisen jihadistiliikkeen johtoasemaa, joka on perinteisesti kuulunut al-Qaidalle.

YHDYSVALLAT
Yhdysvallat pyrkii tuhoamaan Isis-järjestön, joka on murhannut maan kansalaisia ja horjuttaa koko Lähi-idän turvallisuutta. Se ei kuitenkaan haluaisi auttaa al-Assadia. Presidentti **Barack Obama** haluaa välttää sotkeutumisen uuteen pitkään sotaan, joten Yhdysvallat on varmistanut, että Lähi-idän maat ovat mukana Isisin-vastaisessa liittoumassa.

IRAK
Käytännössä kolmeen osaan revennyt Irak yrittää häätää Isisin alueeltaan ja pysytellä samalla yhtenäisenä. Isisin menestys Irakissa ruokkii sotaa Syyriassa, sillä jihadistit ovat siirtäneet Irakin armeijalta varastettua aseistusta rajan yli. Länsimaat ovat päättäneet aseistaa Irakin kurdeja taisteluun Isisiä vastaan.

Bashar al-Assad

VENÄJÄ
Syyrian hallituksen vankka tukija Venäjä moittii Yhdysvaltojen sekaantumista Syyrian sisällissotaan kansainvälisen oikeuden vastaiseksi. Venäjä vastustaa ulkopuolista väliintuloa ilman al-Assadin suostumusta ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa – jonka Venäjä voi halutessaan kaataa veto-oikeudellaan.

IRAN
Shiiajohtoinen Iran tukee al-Assadia, joka kuuluu lähipiireineen shiialaiseen alaviittilahkoon. Iran tukee myös Irakin shiialaista hallitusta ja sen taistelua Isisiä vastaan mutta on tuominnut jyrkästi Yhdysvaltojen johtaman liittouman, johon sitä ei ole edes kutsuttu.

ARABIMAAT
Ensimmäisiin iskuihin Isisiä vastaan osallistuivat myös Saudi-Arabia, Jordania, Qatar, Arabiemiraatit ja Bahrain. Iranin vanha kiistakumppani Saudi-Arabia on jo pitkään avustanut Syyrian pääosin sunnalaista oppositiota ja lupautunut kouluttamaan maltillisia kapinallisryhmiä.

EUROOPAN MAAT
Muun muassa Ranska, Britannia ja Saksa ovat lupautuneet tukemaan Isisin-vastaista liittoumaa jotenkin. Euroopan maat ovat huolissaan paitsi Lähi-idän vakaudesta myös jihadistien riveihin liittyvistä ja taisteluista palaavista eurooppalaisista.

Matti Koskinen HS

▶ **Lähteet: Reuters, AFP, BBC, The New York Times**

Presidentti Niinistö: En ryhdy Yhdysvaltain tuomariksi

Laura Saarikoski HS

Heikki Aittokoski HS

Presidentti **Sauli Niinistö** sanoo, ettei hän ryhdy tuomariksi Yhdysvaltain Syyriaan tekemien iskujen suhteen.

"Kansainvälisessä yhteisössä on laaja yhteisymmärrys siitä, että Isis edustaa väkivaltaa ja julmuutta, ehkä ennennäkemätöntä – ja sellaista, jota vastaan puolustaudutaan ja autetaan puolustautumaan", Niinistö sanoi tiistaina New Yorkissa.

Niinistö odottaa kuitenkin, että iskut herättävät keskustelua kansainvälisestä oikeudesta, jota iskut Venäjän mielestä rikkovat.

Sauli Niinistö

"Jos kansainvälisen oikeuden kannalta ajatellaan, loukattu olisi silloin Syyria, ei Venäjä", Niinistö arvioi. Sen sijaan puolustautumiseen on hänen mukaansa ehdottomasti oikeus.

"Kansainvälisen oikeuden eräs vaikea kysymys on, kuinka paljon itsepuolustautumista voidaan harjoittaa toisen maan alueella. En julistaudu tuomariksi kansainvälisoikeudellisissa kysymyksissä, mutta me autamme niitä, jotka ovat avuntarpeessa."

PRESIDENTTI Barack Obama perusteli tiistaina iskuja Syyriaan sillä, ettei Isisin terroristeilla saa olla turvapaikkaa. Obama korosti Washingtonissa, ettei Yhdysvallat toimi yksin vaan sitä tukevat Saudi-Arabia, Arabiemiraatit, Jordania, Bahrain ja Qatar.

"Liittouman vahvuus todistaa maailmalle, ettei tämä ole vain Amerikan taistelu."

Tiistain ilmaiskut merkitsivät uutta käännettä Syyrian kolme vuotta kestäneessä sodassa.

Yhdysvallat iski ainakin neljääntoista terroristijärjestö Isisin kohteeseen. Iskuja tehtiin hävittäjillä, pommikoneilla, risteilyohjuksilla ja miehittämättömistä lennokeista laukaistuilla ohjuksilla. Syyrialaislähteiden mukaan iskuissa olisi kuollut yli sata ääriislamilaista taistelijaa. Tietoja oli mahdoton varmistaa.

Keskiviikon vastaisena yönä oli syytä olettaa, että iskut Syyriaan jatkuvat pian.

"Voin kertoa, että viime yön iskut olivat vasta alkua", sanoi Pentagonin tiedottaja **John Kirby**.